

Euroopa
Komisjon

EUROOPA SOTSIAALFOND (ESF)

Haridus- ja koolitustoetus: 2014–2018

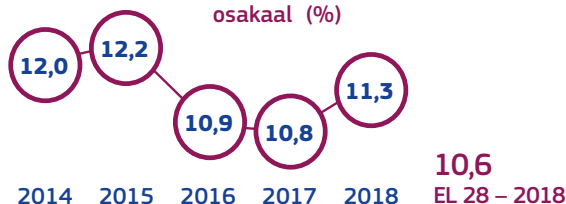
EESTI

KOKKUVÕTE

ESFi valdkondliku eesmärgi 10 rahastamispaketti kasutatakse elukestva õppega seotud hariduse, koolituse ja kutseõppe oskuste arendamise toetamiseks. Sellele tegevusvaldkonnale on Eestis eraldatud üle 239 miljoni euro ja 2018. aasta lõpuks oli kaasatud 42 675 toetuses osalejat. Selles infolehes on esitatud kokkuvõtte peamistest tegevustest, tulemustest, tagajärgedest ja õppetundidest, mis on seotud selle rahastamise kasutamisega Eestis.

SOTSIAAL-MAJANDUSLIK TAUST JA PROBLEEMID

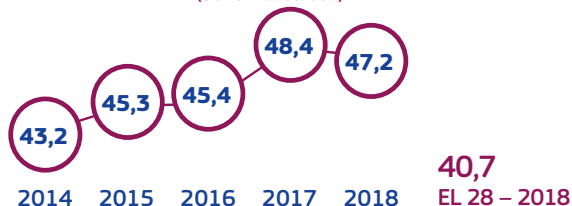
Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osakaal (%)

► **Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte määr** on Eestis kõrgem kui 28 ELi liikmesriigi keskmine ega ole viimastel aastatel märkimisväärselt langenud. Hoolimata hiljutisest paranemisest on endiselt suur sooline erinevus (meeste puhul oli see 2018. aastal 16% ja naiste puhul 6,4%)..

► Demograafiliste suundumuste tõttu on maakoolide õpilaste arv märgatavalt vähenenud ning maakoolides on ruumi kasutamine keskmiselt vähem läbimõeldud kui linnakoolides.

Kolmanda taseme hariduse omandamise määr (%) (30–34-aastased)

► Ehkki OECD PISA 2015. aasta tulemused näitavad, et **madala tulemuslikkusega õpilaste osakaal Eestis on suhteliselt väike**, peab Eesti ilmselt siiski vaeva nägema, et saavutada oma 2020. aasta eesmärk vähendada 9,5%-ni nende noorte osakaalu, kellel on keskharidus omandamata.

► **Kolmanda taseme hariduse omandamise määr**, mis oli 2018. aastal 47,2%, on kõrgem kui 28 ELi liikmesriigi keskmine ja ületab Euroopa 2020. aasta eesmärgiks seatud 40%. Naiste saavutuste määr on meeste omast märkimisväärselt kõrgem (57,5% võrreldes 37,7%-ga 2018. aastal).

25–64-aastaste täiskasvanute hariduses ja koolituses osalemise määr (%) (viimased neli nädalat)

► **Täiskasvanud elanikkonna osalemine hariduses ja koolituses** on üle 28 ELi liikmesriigi keskmise ning see on tõusmas. Eesti elukestva õppe strateegiaga 2020 luuakse raamistik elukestva õppe võimaldamiseks riigis ja seatakse riiklikuks eesmärgiks saavutada 2020. aastaks 20% täiskasvanute õppes osalemise määr.

► Haridusele tehtavate **kulutuste tase protsendina SKPst** on Eestis alates 2009. aastast langenud, kuid on endiselt ELi kõrgeimate hulgas ja on kõrgem kui ELi keskmine (5,8% võrreldes 2017. aasta 4,6%-ga). Alus-, põhi- ja kõrgharidusele tehtavad kulutused on märkimisväärselt suuremad kui ELis keskmiselt.

SELGITAVAD MÄRKUSED

ESF Euroopa Sotsiaalfond

VE10 valdkondlik eesmärk 10

RK rakenduskava

IP investeerimisprioriteet

* Arvnäitajad kajastavad 1. oktoobri 2019. aasta raportis esitatud tulemusi, kus näidatakse, millised ESFi programmitöö perioodi 2014–2020 valdkondliku eesmärgi 10 raames kirjeldatud meetmed on 2018. aasta lõpuks rakendatud ja kuidas on kasutatud programmi nelja investeerimisprioriteeti. Paljudel juhtudel pole tegevused selles etapis veel lõpetatud või on meetmete rakendamisega alles alustatud.

* Kuna üks inimene võis perioodi jooksul ESFi tegevustes osaleda rohkem kui üks kord, teatatakse osalemiste arv. Need arvnäitajad ei hõlma tehnilist abi

* Kui osalejate jaotus tööhõive staatuse, vanuse ja haridustaseme järgi ei anna kokku 100%, siis tähendab see seda, et mõnes rakenduskavas ei olnud võimalik lisada osalejate profiili näitajaid.

ESF-I PRIORITEEDID JA TEGEVUSED EESTIS

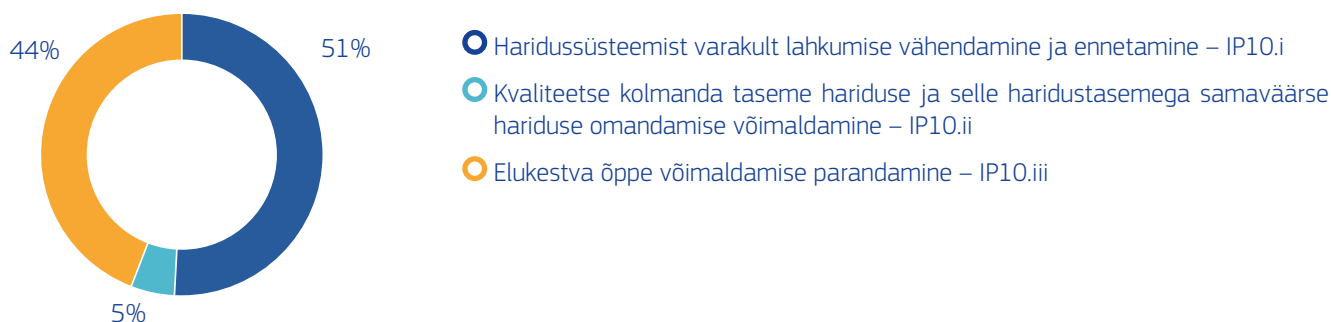
- ▶ Eesti jaoks on **üks** mitme fondiga rakenduskava, kuhu kuulub ka ESF.
- ▶ Rakenduskava lähtub järgmistest valdkondliku eesmärgiga 10 seotud prioriteetidest:
 - ▶ **koolist ja haridusest väljalangemise määra vähendamine** ning karjäärivalikute toetamine kvaliteetsete haridusalaste tugiteenuste kaudu;
 - ▶ õpetamisoskuse parandamine õppejõudude, koolidirektorite ja noorsootöötajate seas, et rakendada õpetamismeetodit, mis toetab isiklikku ja sotsiaalset arengut ning suurendab iga õppija õpioskusi, loovust ja ettevõtlusvõimet kõigil haridustasemetel ja õppevormides;
 - ▶ **tänapäevaste ja uuenduslike** õppematerjalide tutvustamine;
 - ▶ kutse- ja kõrgkoolide õppeprogrammide kohandamine, **et need vastaksid rohkem tööturu vajadustele** ja toetaksid ettevõtlusvõimet;
 - ▶ kutse- ja erialakvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaalu suurendamine, elukestva õppe põhipädevuste parandamine ja tööalase konkurentsivõime parandamine

35% kogu ESFi rahastusest¹...

€ 239 754 442

...eraldatakse järgmiste VE10 investeerimisprioriteetide jaoks: **haridussüsteemist varakult lahkumine (51%), kvaliteetne kolmanda taseme hariduse omandamine ja selle haridustasemega samaväärse hariduse omandamine (5%), elukestva õppe võimaldamise parandamine (44%).**

ESFi VE10 vahendite jaotus

MEETMETE RAKENDAMISE OLUKORD

79% VE10 raames kavandatud ressurssidest eraldati 2018. aastal ja 33% nendest on kulutatud.

Üldine osalemiste arv VE10 tegevustes 2018. aasta lõpuks:

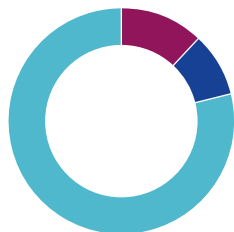
42 675

- ▶ **7 735** osalemist tegevustes, et vähendada ja ennetada haridussüsteemist varakult lahkumist
- ▶ **0** osalemist kolmanda taseme hariduse ja sellega samaväärse hariduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks mõeldud tegevustes ja meetmete rakendamises
- ▶ **34 940** osalemist elukestvate õppe juurdepääsu parandamiseks mõeldud tegevustes

¹ See hõlmab nii ELi rahastamist kui ka liikmesriigi kaasrahastamist.

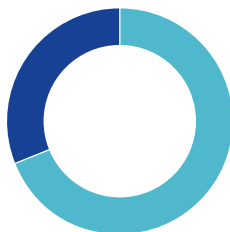
TOETUST SAANUD OSALEJATE PROFIILID

Tööhõive

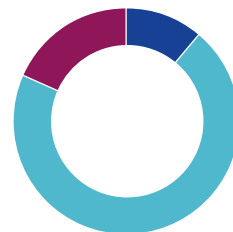
12% (5 317) töötuid
9% (3 866) mitteaktiivseid²
78% (33 096) töötuid

Sugu

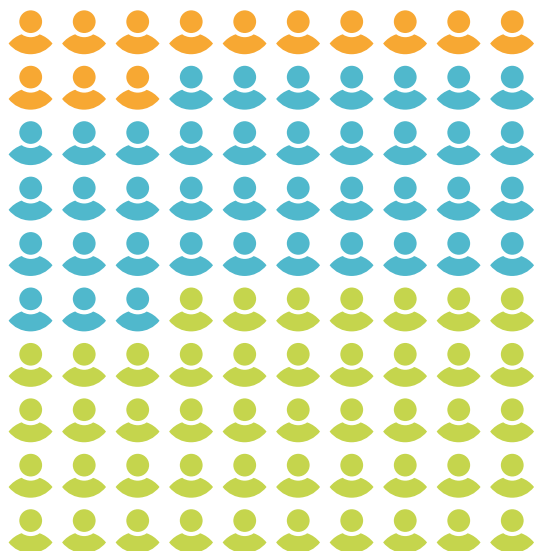

69% naisi
31% mehi

Vanus

11% (4 684) <25 aastaseid
70% (30 052) 25-54 aastaseid
18% (7 543) >54 aastaseid

13% põhihariduse alumise astme (ISCED 1) või ülemise astme (ISCED 2) haridusega³

40% teise taseme ülemise astme haridusega (ISCED 3) või teise taseme järgse haridusega (ISCED 4)

46% kolmanda taseme haridusega (ISCED 5–8)

0% ilma hariduseta (ISCED puudub)

12 251
Rändajad

4 014
Muud ebasoodsas olukorras olevad inimesed

2 567
Puuetega osalejad

7
Kodutud

Senised peamised ESFi VE10 kordaminekud Eestis on järgmised⁴:

- ▶ **34 401** Pärast ESFi VE10 rahastatud tegevuses osalemist on edukalt lõpetanud 34 401 osalist, kellest:
 - ▶ **21** mitteaktiivset osalejat hakkas tööd otsima
 - ▶ **5 913** saajat alustas õpinguid või läks koolitusele
 - ▶ **26 636** osalejat sai kvalifikatsiooni
 - ▶ **1 831** osalejat asus uuesti tööle
- ▶ Kolmes neljast programmispetsiifilisest tulemusnäitajast, mis on seotud ESFi tegevuse ja meetmete rakendamisega haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamiseks, oli 2018. aastaks saavutatud üle 90% eesmärgist.
- ▶ ESFi meetmetes ja tegevustes elukestva õppe võimaluste parandamiseks oli kvalifikatsiooni või pädevustunnistusega täiskasvanute koolituse lõpetavate osalejate osakaal 94%, mis on tunduvalt kõrgem kui eesmärk 80%, mis püstitati aastaks 2023.
- ▶ Kuus kuud pärast ESFi tegevusest lahkumist oli 3747 osalejat tööl (sh füüsilisest isikust ettevõtjad) või olid nende võimalused tööturul paranenud.

² Mitteaktiivse elanikkonna hulka võivad kuuluda eelkooliealised lapsed, koolilapsed, üliõpilased, pensionärid ja näiteks koduperenaised või -mehed, kui nad ei tööta, pole töödandjale saadaval ega otsi tööd.

³ Rahvusvaheline ühtne hariduse liigitus (ISCED) on ÜRO haridusprogrammide ja nendega seotud kvalifikatsioonide korraldamise klassifikaator, et ühtlustada haridustasemetega ja -valdkondade süsteemi.

⁴ Osalejate kohta saadakse andmeid, kui tegevust ja meetmete rakendamist alustatakse. Tulemuste kohta saadakse andmeid, kui tegevus ja meetmete rakendamine lõppes, või pärast tegevuse lõppu. Kuna tekib ajavahe, ei tohiks kahte andmekogumit (osalused ja tulemused) otseselt võrrelda.

SAADUD KOGEMUSED JA ÕPPETUNNID

► Haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamine

See on riigi jaoks endiselt probleem, kusjuures ESFi meetmetel on olnud üldiselt tagasihoidlik mõju, hoolimata sellest, et mõned programmpetsiifilised näitajad on täidetud. Edu saavutamiseks peaks kasutama rohkem valdkondadevahelist lähenemisviisi ja parandama sektoritevahelist koostööd.

► Kooskõla riiklike ja muude ELi programmidega

ESFi tegevus on kooskõlas „Konkurentsivõime kava „Eesti 2020““ riiklikus reformiprogrammis esitatud prioriteetidega. Investeeringud haridusse, kasutades Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) rahalisi vahendeid, näiteks hariduslike erivajadustega koolide jaoks, on kooskõlas ESFi meetmetega suurendada õpetajate pedagoogilisi võimeid.

► ESFi tegevuste ja meetmete eesmärgid

2018. aastaks oli VE10 tegevusteks kulutatud peaaegu kolmandik ESFi eelarvest, kuid paljud programmpetsiifilised näitajad osutasid, et üldised sihttulemused on peaaegu saavutatud. See tõstatab küsimuse, kas oleks võinud seada keerukamaid ja ambitsioonikamaid eesmärgid.

► Tööturu vajadused

Hoolimata sellest, et eesmärgiks on olnud õpipoisikohtade arvu suurendamine, on tööandjate ja noorte vähene huvi töökohapõhise õppe vastu esitanud väljakutse laiendada ESFi rahastatavaid töökohapõhiseid õppimisvõimalusi.

► Edu elukestvas õppes

Elukestva õppe võimaluste laiendamine on Eestis olnud silmapaistvalt edukas. Pakutavate teenuste mitmekesisus – näiteks täiskasvanute täiendkoolitus, rohkem töökohapõhise õppimise ja töötute koolitamise võimalusi – on aidanud suurendada täiskasvanute osalust hariduses ja koolituses, mis aitab saavutada 2020. aastaks seatud riiklikku eesmärki 20%.

PROJEKTI NÄITED

► Tööturu jälgimine ja tulevikuoskuste prognoosimine (OSKA)

OSKA on ESFi toel välja töötatud seire- ja prognoosisüsteem tööturu ja tööjõu oskuste vajaduste prognoosimiseks. OSKA järeldused ja soovitusel põhinevad arvamused, mida väljendatakse eksperdirühmades, kuhu kuuluvad ametiühingute ja tööandjate, haridusasutuste ja avaliku sektori esindajad. Majandussektoreid analüüsitakse põhjalikult iga viie või kuue aasta järel ja vahepeal jälgitakse nende tegevust. Igal aastal koostatakse aruanne tööjõunõudluse muutuste, tööturu arengu ja järgmise kümne aasta suundumuste kohta.

► Täiskasvanute koolituse edendamine ja õppimisvõimaluste parandamine

ESF kaasrahastab umbes 910 kutseõppeasutustes korraldatavat kursust, mis on täiskasvanutele tasuta kättesaadavad. Kursused on eelkõige mõeldud väheste oskustega isikutele, kes pole siiani elukestvas õppes osalenud või kes omavad ainult põhi- ja keskharidust. Kursused kestavad 20–160 tundi ja on üles ehitatud selliselt, et sobiksid töötavatele täiskasvanutele, kes soovivad oma oskusi ajakohastada.

► Karjäärinõustamine

ESFi vahendeid kasutatakse maakonna tasandil haridusalaste tugiteenuste loomiseks, et osutada integreeritud viisil nii haridus- kui ka karjäärinõustamisteenuseid. Rahastamist kasutatakse eelkõige selleks, et pakkuda spetsiaalseid tugiteenuseid õpilastele väiksemate omavalitsuste koolides, kus piiratud õpilaste arv ei võimalda palgata täiskohaga spetsialisti.

LISATEAVE

Riiklik hinnang: <https://www.struktuurifondid.ee/et/hindamine>

Euroopa Komisjon, ESFi haridusele ja koolitusele antava toetuse hindamist toetav uuring (valdkondlik eesmärk 10)

ESF Eestis: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=377&langId=et>

ESFi veebisait Eestis: <https://www.struktuurifondid.ee/et>

